

Pedagogické myslenie na Slovensku po 2. svetovej vojne

Dňa 22. septembra 2017 sa na našej fakulte uskutočnilo vedecké kolokvium s názvom *Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku od konca 2. svetovej vojny po obdobie normalizácie*. Na kolokviu vystúpilo s príspevkami 19 aktívnych participantov, z ktorých najviac z Katedry pedagogických štúdií domácej fakulty, no zastúpení boli aj pracovníci Katedry histórie Filozofickej fakulty TU, Katedry histórie Filozofickej fakulty UKF, Fakulty humanitných a prírodných vied PU, Ústavu pamäti národa, Historického ústavu SAV, Múzea školstva a pedagogiky. Obdobie, ktoré nasleduje po druhej svetovej vojne, sa v kontexte dejín slovenskej pedagogiky doposiaľ komplexne nereflektovalo, v čom na Slovensku zostávame za inými krajinami (porov. časopisy *Sodobna pedagogika/Journal of Contemporary Educational Studies*, 2015 alebo *Historia Scholastica*, 2015).

Vedecké podujatie, ktoré bolo súčasťou riešenia projektu VEGA 1/0038/17 *Pedagogické myslenie, školstvo a vzdelávanie na Slovensku v rokoch 1945 až 1989*, bolo jedným z výstupov dlhodobého výskumného plánu, ktorým tím okolo prof. Kudláčovej odhaľuje deje, udalosti a kontextuálne súvislosti pedagogiky, výchovy a vzdelávania na Slovensku v 20. storočí. Tento výskumný zámer v širšom rámci nadviazal na predchádzajúce bádanie, v rámci ktorého vznikli syntetizujúce monografie *Európske pedagogické myslenie (od antiky po modernu)* (ed. Kudláčová, 2010) a *Európske pedagogické myslenie (od moderny k postmoderne po súčasnosť)* (eds. Kudláčová – Rajský, 2012). Pred dokončením je anglická rozsiahla monografia v editorstve B. Kudláčovej a A. Rajskeho: *Education and „Pädagogik“ – Philosophical and Historical Reflection*.

Bádateľský plán hlbšie reflektovať pedagogiku a školstvo na Slovensku v 20. storočí sa začal skúmaním situácie po vzniku ČSR od roku 1918 po jej rozpad v roku 1939, čo bolo predmetom riešenia projektu VEGA č. 1/0263/14 (Kudláčová et al., 2014 – 2016) a podobného kolokvia, ako je toto, ktoré sa uskutočnilo na PdF TU dňa 24. 10. 2014, s následným zborníkom príspevkov *Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku v medzivojnovom období* (ed. Kudláčová, 2014). Nasledoval posun v čase, skúmanie okolností a súvislostí s nástupom Slovenského štátu a s existenciou Slovenskej republiky a jej autoritatívneho režimu počas vojny – stále predovšetkým vo väzbe na edukáciu, školstvo a mládež. Tomuto obdobiu sa venovalo vedecké kolokvium dňa 10. 4. 2015, z ktorého vyšiel zborník *Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku v rokoch 1939 – 1945* (ed. Kudláčová, 2015). Výsledky bádania z oboch období napokon vyústili do monografie *Pedagogické myslenie, školstvo a vzdelávanie na Slovensku v rokoch 1918 – 1945* (Kudláčová et al., 2016).

Bolo potrebné pokračovať systematickým a nezaujatým skúmaním ďalšej epochy, k čomu pristupujeme v súčasnosti. Kolokvium pedagógov, historikov a filozofov v tejto fáze bádania malo za cieľ odkrývať a rekonštruovať historickú realitu povojnového sociálneho myslenia na Slovensku a transformácie inštitúcií s nástupom komunistického totalitného

štátu, s osobitným dôrazom na pedagogiku, edukáciu a školstvo. Kolokvium sa zameralo na prvú etapu obdobia socializmu (roky 1945 – 1968: profilovanie socializmu v ČSR, jeho prvá fáza a obdobie politického uvoľnenia – tzv. Pražská jar). Z kolokvia vychádza rovnomený zborník (ed. Kudláčová, 2017), ktorý obsahuje prednesené príspevky, spracované do podoby štúdií. Druhá etapa (roky 1969 – 1989: proces normalizácie, obdobie uvoľnenia v 80. rokoch až po jeho pád) bude predmetom ďalšieho kolokvia. Tím výskumníkov okolo prof. Kudláčovej postupne a systematicky odкрýva oblasti, ktorým sa na Slovensku málokto vedecky venuje a zaplňa tak doteraz biele miesta.

Andrej Rajský